

מראי מקומות - יבמות

כה:

אידך, דאיכא למיגזר משום שני, אימא לא, צריכא, דהא נמי ידעין זה מההיא דפרק ב'.

ה. ור"ש פוטר

ע' בחי' ר' נחום (תעד), שהביא דהמאירי פי' דטעם ר"ש דפוטר הוא משום דכל א' נעשית כאחות אשתו גמורה ע"י הזיקה. אבל מהנמוקי יוסף הביא דטעמא דר"ש הוא משום דזיקה ככנוסה. ותמה עליו, הא טעם זה נדחה בגמ' לעיל (ט), דאי משום טעם זה, הי' צריך לייבם את הראשונה שנפלה לו, אע"כ שאי"ז הטעם. וביאר ר' נחום די"ל דס"ל להנ"י שיש חילוק יסודי בין איסור אחות אשה דכל התורה כולה, ובין איסור אחות אשה דנעשו צרות זו לזו. דהיינו, דבאחות אשה דכל התורה, ע"י מה שקידש א' מהן, נעשית השני' לערוה דאחות אשה. אבל באיסור זה דאחות אשה, אופן איסור האחות אשה הוא ע"י מה שנעשו צרות זו לזו, וכל זמן שרק א' זקוקה לו, אין השני נעשה ערוה עליו [מן התורה], ורק היכא דשניהם נעשין צרות לו בזיקה, אז חל האיסור דאחות אשה של זיקה על שניהם. ומש"כ הנמוקי"י שהוא מדין זיקה ככנוסה, אין כוונתו להא דזיקה ככנוסה דדף י"ט, דהא מסיק התם דזיקה לא הוי ככנוסה להיות אשתו, אלא דכוונתו דגדר האיסור הוא דהוי כאילו זיקה ככנוסה בנוגע להא דחשיבי צרות זל"ז, דאל"כ לא יהיו נאסרים בדין צרות.

ה. בשעה שנעשו צרות זו לזו, לא

יהא לך ליקוחין אפי' בא' מהן

כ' תוס' דהיינו דוקא היכא שנפלו לפני יבם א', אבל כשנפלו לפני ב' יבמין מודה ר"ש, כדתניא לעיל דר"ש אומר יקיימו. וביאר בפסקי רי"ד טעם הדבר, דהיכא שנפלו לפני ב' יבמין, לא אלימא זיקה, ולא יקראו צרות עד שיהו זקוקות לא'.

א. סד"א ליקום איסור מצוה במקום

איסור ערוה ותתייבם, קמ"ל

הק' הקרן אורה, לפי הצד דטעם דמתני' דחולצות הוא משום ביטול מצות יבמין, א"כ מהו חידוש המשנה, הא כיון דמדאורייתא נופלת לייבום, א"כ ודאי שייך ביטול מצות יבום. ות"י דסכ"ס, כיון שאינה זקוקה אלא לחליצה לחודא, א"כ חידוש הוא דאף בזה חיישינן לביטול מצות יבמין (ולכאו' כוונתו לומר דכיון שלא הי' שייך בכלל לעשות מצות יבום, א"כ הי' מקום לומר שלא חששו חז"ל כ"כ לביטול מצוה זו, אף דמדאורייתא זקוקה גם ליבום, ויש לעי' עוד בזה).

ב. ותתייבם, כיון דמדאורייתא רמיא

קמ"י, קא פגע באחות זקוקתו

הק' הישרש יעקב (לעיל ריש כ.), מה הק' הגמ', הרי כיון דכל איסור אחות זקוקתו הוא איסור דרבנן, א"כ לימא דהם אמרו והם אמרו (כלומר, לימא דלענין כל דינים דרבנן הוי ערוה, וא"כ שפיר י"ל דב"עולם של הרבנן" אינה אחות זקוקתו), ובאמת כן פי' הריטב"א הא דאמרי' סד"א וכו', דכיון דאיסור זיקה אינה אלא מדרבנן, א"כ לימא מדרבנן הוי ערוה, וא"כ מה הק' הגמ'. וע"ש בישר"י מש"כ עפ"ז להוכיח כדעת הישרש (ס"ג), דס"ל דאחות חייבי עשה ג"כ חשובה אחות זקוקתו, אף דמן התורה אינה עומדת אלא לחליצה. וא"כ י"ל דזוהי קו' הגמ' כאן, דכיון דסכ"ס תהי' צריכה חליצה, א"כ בפועל הו"ל אחות זקוקתו, כיון דזקוקה עכ"פ לחליצה, ושפיר אסורה כמו כל אחות זקוקתו.

ג. צריכא, דאי אשמעינן התם, משום

דאיכא שני דמוכח, וכו'

כ' המהרש"א דהכא לא הי' שייך לומר הך צריכותא דלעיל, ואי אשמעינן הכא, משום דליכא למיגזר משום שני, אבל